

ОСНОВНИЙ ТА ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ

ПЛАН

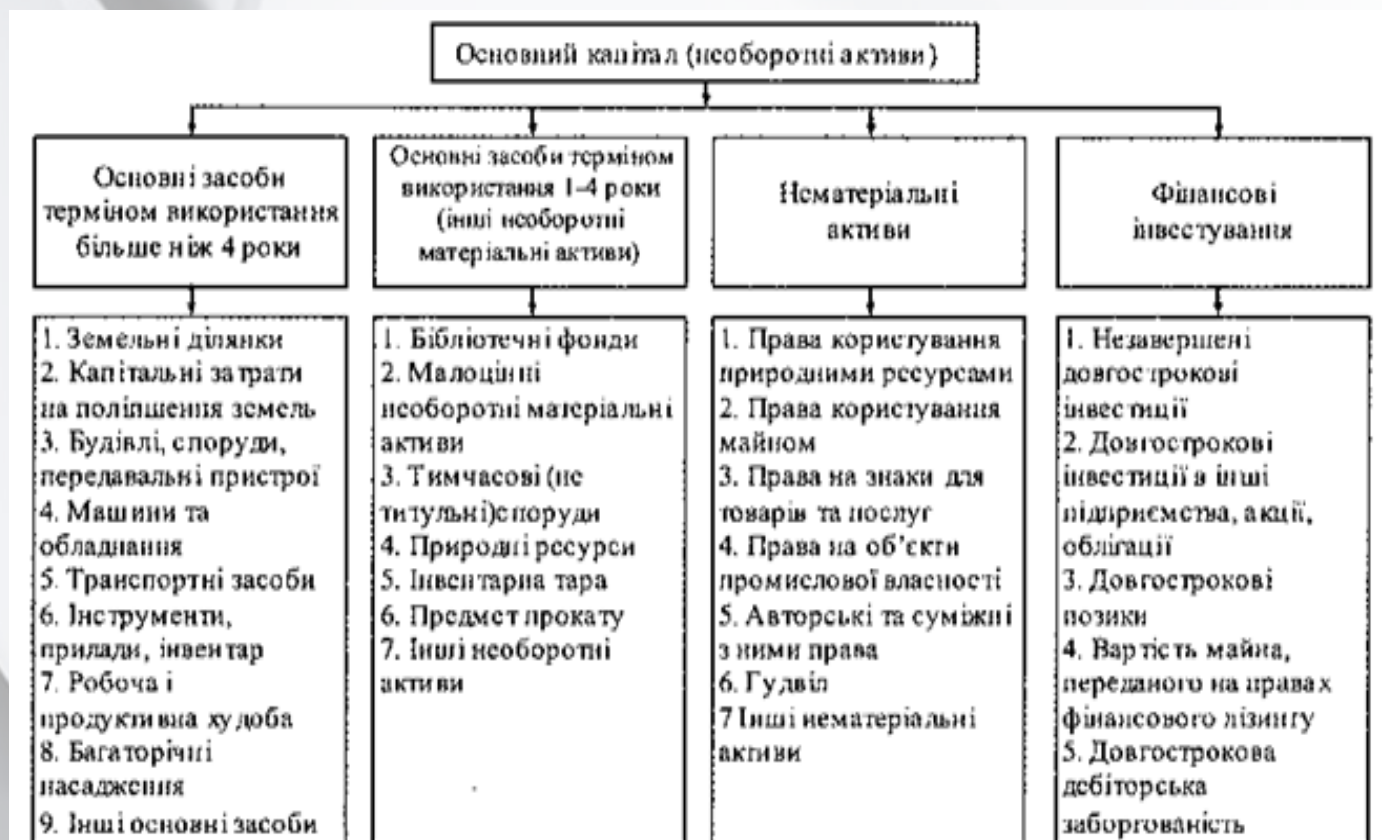
1. Економічна сутність, класифікація і структура основного капіталу
2. Зміст нематеріальних і довгострокових фінансових активів
3. Методи оцінювання основних фондів
4. Зношення і відтворення основних фондів
5. Амортизація основних фондів
6. Оборотний капітал
7. Показник використання обігових коштів

Засоби виробництва - це сукупність всіх елементів, що беруть участь у процесі

виготовлення продукції. Вони поділяються на засоби праці (верстати, машини тощо) і предмети праці (сировина, матеріали, напівфабрикати та ін.).

Основний капітал формує ту частину активів підприємства, що беруть участь у багатьох виробничих циклах, частинами переносячи свою вартість на вартість готової продукції.

Форми основного капіталу:

Основні фонди - це частина засобів виробництва, що зберігають свою натуральну форму і властивості, беруть участь у багатьох виробничих циклах і свою вартість переносять на вартість готової продукції частинами в міру спрацювання.

Нематеріальні активи. Під нематеріальними активами розуміють немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше від одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи для надання в оренду іншим особам.

До окремих груп нематеріальних активів згідно з П(С)БО 8 належать:

- Права користування природними ресурсами
- Права користування майном
- Права на знаки для товарів і послуг
- Права на об'єкти промислової власності
- Авторські та суміжні з ними права
- Гудвіл (ділова репутація)
- Інші нематеріальні активи

Довгострокові фінансові інвестиції - це та частина витрат на придбання і будівництво основних засобів, що не перетворюються в основні засоби, не може брати участь в процесі господарської діяльності, а тому не повинна піддватися амортизації.

Довгострокові фінансові інвестиції становлять витрати на участь (на паях) у статутному капіталі в інших підприємствах, на придбання акцій і облігацій на довгостроковій основі.

Крім того, до фінансових інвестицій належать:

- довгострокові позики, видані іншими підприємствами під боргові зобов'язання;
- вартість майна, переданого в довгострокову оренду на правах фінансового лізингу;
- довгострокова дебіторська заборгованість.

Методи оцінювання основних фондів

- Оцінка за первісною (початковою, фактичною) вартістю
- Оцінка за відновною вартістю
- Оцінка за залишковою вартістю

$$\Phi_{\text{з}} = \Phi_{\text{п (в)}} - \text{С}_{\text{зн}}$$

де $\Phi_{\text{п}}$ - первісна (відновна) вартість основних фондів, грн.;

$\text{С}_{\text{зн}}$ - сума накопиченого зносу (амортизації) об'єкта основних фондів, грн.

- Ліквідаційна вартість

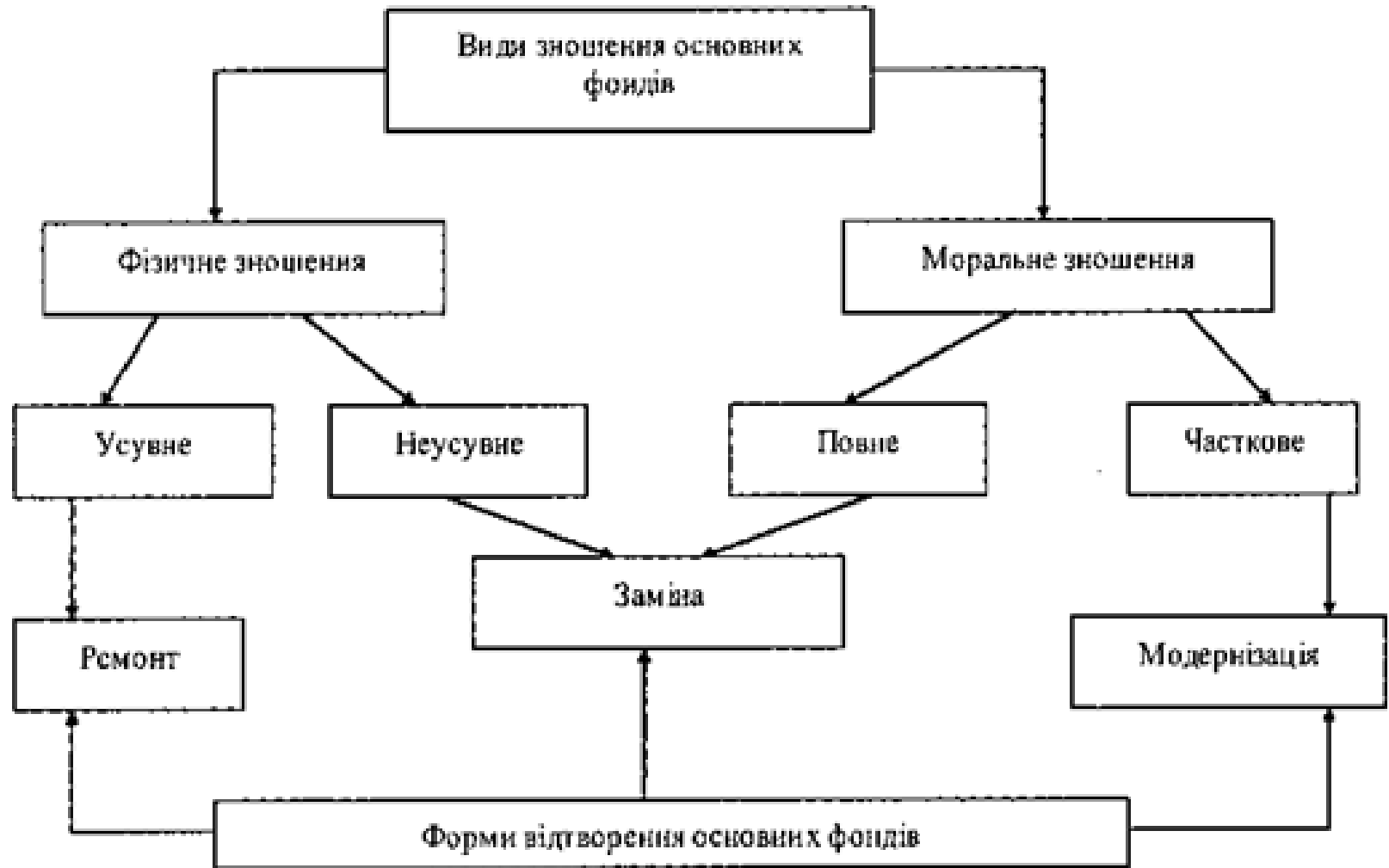
$$\Phi_{\text{л}} = \Phi_{\text{р}} - \text{З}_{\text{л}}$$

де $\Phi_{\text{л}}$ - ліквідаційна вартість;

$\Phi_{\text{р}}$ - ринкова ціна об'єкта;

$\text{З}_{\text{л}}$ - витрати, пов'язані з ліквідацією об'єкта

Зношення і відтворення основних фондів

Види зношення основних фондів та форми їх відтворення

Амортизація основних фондів

Амортизація - це поступове перенесення вартості основних фондів на вироблену продукцію для накопичення коштів для повного їх відновлення (реновації).

Просте відтворення - заміна застарілих засобів праці на аналогічні та капітальний ремонт.

Розширене відтворення основних фондів здійснюється шляхом реконструкції, розширення і технічного переозброєння діючих і будівництва нових підприємств та цехів.

Норма амортизації – це частина вартості основних засобів, що має бути перенесена на головну продукцію протягом року.

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимі строки їх амортизування

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, роки
група 1 – земельні ділянки	-
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі	20
– споруди	15
– передавальні пристрої	10
група 4 – машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються розліт, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	-
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 – тимчасові і (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	-
група 14 – інвентарна тара	6
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Класифікація груп нематеріальних активів і мінімально допустимі строки їх амортизування

Групи	Строк дії права користування
група 1 – права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище)	відповідно до правовстановлюючого документа
група 2 – права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування земельною ділянкою, відповідно до закону, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо)	
група 3 – права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	
група 4 – права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 5 років
група 5 – авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для ЕОМ, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми), організацій мовлення тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 2 роки
група 6 – інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	відповідно до правовстановлюючого документа

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

- 1) прямолінійного;
- 2) зменшення залишкової вартості;
- 3) прискореного зменшення залишкової вартості;
- 4) кумулятивного;
- 5) виробничого.

Показники використання основних фондів

Фондовіддача

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{P}{\Phi_{\text{ср}}},$$

де P – річний випуск товарної, валової, реалізованої або чистої продукції, грн.; $\Phi_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних фондів, грн.

$$\Phi_{\text{ср}} = \Phi_{\text{н}} + \frac{\Phi_{\text{в}} - T_{\text{в}}}{12} - \frac{\Phi_{\text{вост}} - (12 - T_{\text{вост}})}{12},$$

Фондомісткість

$$\Phi_{\text{м}} = \frac{\Phi_{\text{ср}}}{P},$$

Фондоозброєність

$$\Phi_{\text{озб}} = \frac{\Phi_{\text{ср}}}{\chi_{\text{н}}},$$

Рентабельність

$$R_{\text{ф}} = \frac{\Pi}{\Phi_{\text{ср}}},$$

Фондооснащеність

$$\Phi_{\text{осн}} = \frac{\Phi_{\text{ср}}}{A_{\text{о}}},$$

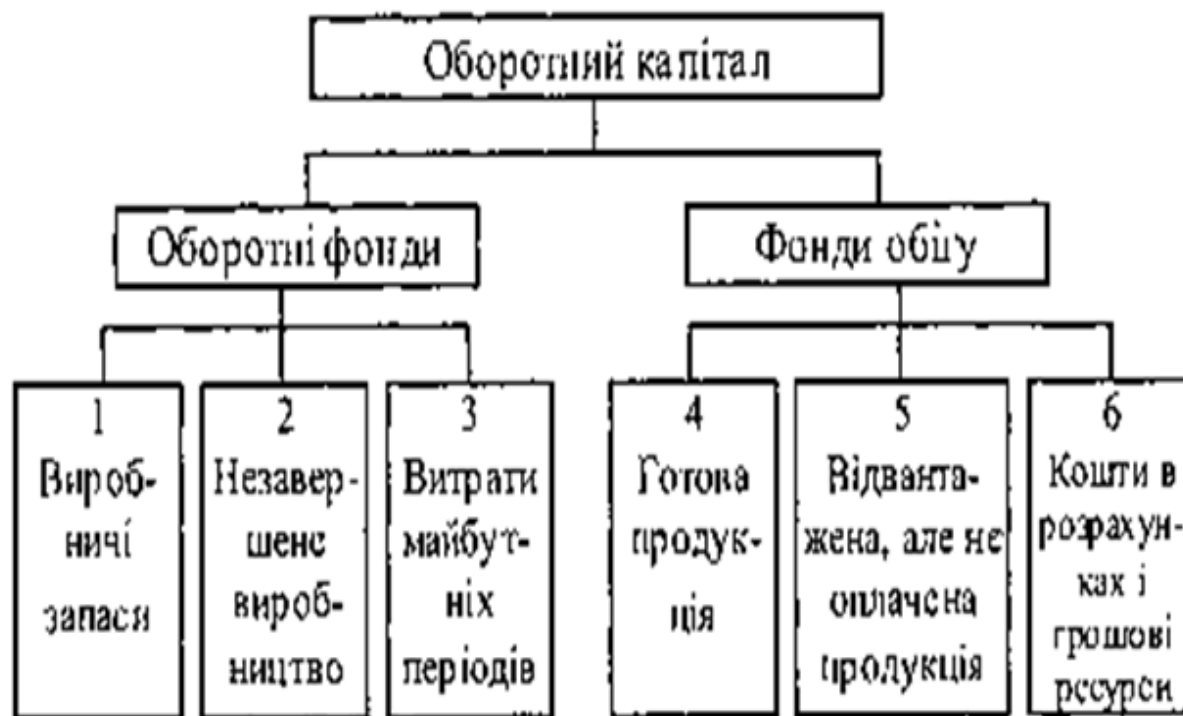
Коефіцієнт екстенсивного завантаження

$$K_{\text{е}} = \frac{T_{\text{ф.м}}}{T_{\text{д}}},$$

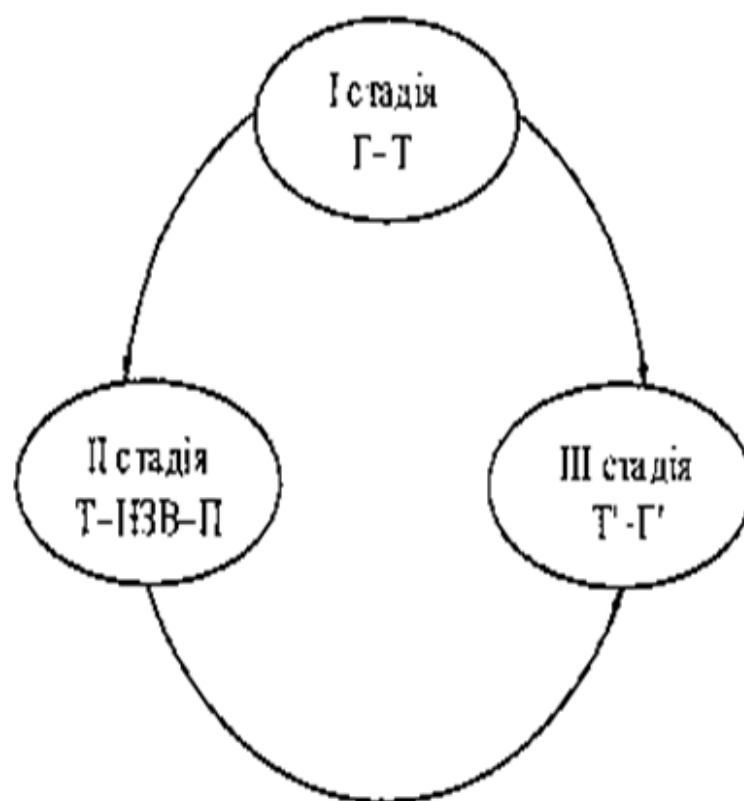
ПЛАН

Оборотним капіталом (обіговими коштами) називають засоби виробництва, що, на відміну від основних фондів, беруть участь тільки в одному виробничому циклі, під час якого переносять свою вартість на вартість готової продукції одразу і повністю, змінюючи при цьому свою речову форму.

Оборотний капітал складається з двох частин - оборотних фондів і фондів обігу.

Склад оборотного капіталу

Кругообіг оборотного капіталу

$$Г-Т...Т-НЗВ-П...Т'-Г', \quad (2.46)$$

де $Г$ – грошові кошти, які авансуються господарським суб'єктом; $Т$ -товар (предмети праці); $НЗВ$ – незавершене виробництво; $П$ – готова продукція, здатна перетворитися в товар

Показники використання обігових коштів

Коефіцієнт оборотності обігових коштів показує кількість оборотів, які ці кошти здійснюють за плановий період. Даний коефіцієнт визначається за формулою

$$K_{об} = \frac{P}{Об.с.з.},$$

де ***P*** - обсяг реалізованої в плановому періоді продукції в діючих оптових цінах за рік (квартал), грн.; **Об.с.з.** - середньорічна вартість залишку обігових коштів, грн.

Коефіцієнт оборотності показує суму реалізованої продукції.

Коефіцієнт завантаження обігових коштів в обороті характеризує їх суму, що припадає на одну гривню реалізованої продукції:

$$K_з = \frac{Об.с.з.}{P}.$$

Тривалість одного обороту обігових коштів (середній період оборотності) показує, протягом якого періоду (за скільки днів) обігові кошти здійснюють один оборот. Значення цього показника в днях може бути визначене:

$$T_{об} = \frac{Д}{K_{об}},$$

де ***Д*** – кількість календарних днів у плановому періоді.